

”Birkely”, Jordløsevej 11 Vester Hæsinge

Historien om Birkely tager faktisk sin begyndelse i 1894 hvor Lars Peder Jørgensen, kaldet Lars Ejlsø, på Ejlsøgården, Jordløsevej 23, indledte forhandlinger med Maren Nielsen på Ejlers gård. (Birkevej 18). Lars Ejlsø købte den firlængede gård af Maren. Gamle stråttækte bygninger og en jordlod på 8-10 ha beliggende i Jordløsegyden, samt en moselod på ca. 1 ha. Hele herligheden fik han for 10.000 kr., men så skulle Maren også blive boende i gården og have forskellige goder og rettigheder. Desuden blev der på jorden, der lå i Jordløsegyden en tinglyst rettighed for Maren til at få et får med afkom opfostret. Og af stor betydning for sælgeren en tinglyst ret til levering af 6000 gode tørv.

Lars Ejlsø lagde straks jordlodden ind til sin egen gård, solgte moselodden og den gamle gård med de forpligtelser der fulgte med overfor Maren.

I 1896 satte Lars Ejlsø imidlertid jordlodden, matr. 14a til salg med nyopførte bygninger. Det var kommet den 30'årige gårdmandssøn Knud Christian Carlsen Hedemann fra Hillerslev for øre, og han begav sig til Vester Hæsinge og fandt da også helt ud til Ejlsø. Knud var den ældste søn på gården i Hillerslev, men det er muligt, at han ikke ville overtage den, da det var en fæstegård under Arreskov, og han ville måske hellere have foden under eget bord.

Knud kiggede sammen med Lars Ejlsø grundigt på den nyopførte ejendom, der bestod af et rødstens stuehus og en længe syd derfor, beregnet til kostald og grisehus. Knud har nok undret sig over, at der var brugt gule sten til stuehusmuren ud mod marken. Det er der mange, der har undret sig over siden. Nu var det sådan, at Lars Ejlsø nogle år tidligere havde startet et teglværk på Ejlsø, og det kan være, at han havde de gule mursten tilovers fra en brænding, eller at han ikke lige havde flere røde sten på lager.

Knud var ikke sådan at forhandle med, men i januar 1897 fik han og Lars Ejlsø lavet en aftale, der var betinget af, at indenrigsministeriet godkendte, at matrikel 14a blev udstykket fra Ejlsø igen. Det må

med rette siges, at være et betinget skøde, for Knud stillede mange betingelser. Han ville have ophævet de rettigheder der lå på jorden, hvor Maren havde ret til at få opdrættet et får og få leveret 6000 tørv. Sidst men ikke mindst skulle Lars Ejlsø snarest opføre en tredje længe til ejendommen, der skulle rumme lade og kornhus. Den skulle være i samme stil og lige så forsvarlig som den anden længe. Hvis opførelsen trak ud, skulle der falde dagbøder. Desuden skulle Lars sørge for, at den allerede opførte længe blev pudset.

Knud skulle have ret til at komme på ejendommen fra juni og endelig overtagelse skulle finde sted til november samme år. Den 15. oktober 1897 blev Knud gift med Karen Marie Andersen Lundsgård fra Lundsgård i Espe. Skødet på gården blev underskrevet den 9. november 1897, men tilladelsen til frastykningen af jorden fra Ejlsø kom først den 20. februar 1898. Knud gav 14.500 kr. for gården, men så var han også blevet gårdejer, for der var godt 2 tønner hartkorn til ejendommen. Om det var Knud og Karen Marie der navngav gården vides ikke. Det kan også tænkes, at det var efterfølgerne, der hed Birkelund til efternavn.

Om Lars Ejlsø kan fortælles, at han nok engang opførte en ny ejendom, denne gang blev den udstykket fra hans egen gård, og han kaldte den så Ny Ejlsø. (Jordløsevej 21). Han solgte så sit fødehjem og flyttede ind i den nye gård.

Knud Hedemann havde to yngre brødre, Hans Peder, som var den yngste overtog fæstegården i Hillerslev, og i 1899 købte Knuds bror, den 26-årige Carl Carlsen Hedemann også jord i Vester Hæsinge. Det var matr. 13a, (Birkevej 1) på en halv snes ha. Carl opførte sin landbrugsejendom, hvor Fåborglandevejen slår et

Matrikelkort fra 1800-tallet. Længst til højre ses præstegården. Ved vejen matr. 1b, enkesædet, derefter Ejlers gård, der havde matr. 14a, men fik 14x, da jorden beholdt matr. 14a da gården blev handlet.

Den næste gård er Topgården, hvorfra Carl Hedemann købte sin jord. Derefter kroen, matr. 44 og Skyttegården.

Helga Hedemanns bryllup i 1931. Gæsterne fotograferet foran gården, Birkevej 1.

*Brudens far, Carl Hedemann, sidder til venstre for bruden. Brudens farbror **Knud Hedemann fra "Birkely"** ses i midterste række længst til højre, og foran ham sidder hans bror Peder fra Hillerslev.*

Der var kun den nærmeste familie med til festen med undtagelse af friskolelærer Thorvald Olesen, der står som nr. 3 på bagerste række fra venstre, derefter pastor Schiøler. Deres fruer står foran dem. En anden vigtig person var jordemoderen, nr. 2 fra venstre i forreste række.

skarpt sving på grænsen mellem V. Hæsinge og Stenderup, og samme år blev han gift med gårdmandsdatter Ellen Kirstine Nielsen fra Nr. Broby.

Disse to brødre kom i høj grad til at præge egnen. Det varede ikke længe, inden der kom børn i de to familier, 11 hos Carl og Ellen Kirstine og to hos Knud og Karen Marie. Forældrene var enige om, at kommuneskolen ikke var ønskværdig for deres børn, så de oprettede en friskole, hvor Knud Hedemann sponsorerede grunden (Jordløsevej 13), og i 1905 åbnede den nyopførte skole, hvor lærerinden i starten boede inde hos Knud og Karen Marie. Friskolen blev særdeles levedygtig og efterhånden et kulturcenter. Skolen fungerede frem til omkring 1970, hvor friskolekredsene i Vester Hæsinge, Aastrup og Haastrup byggede Enghaveskolen i Faaborg.

Efter 32 år på "Birkely" solgte Knud i marts 1929 gården til Otto Rasmus Birkelund. Otto var 32 år og gårdmandssøn fra Svanninge og havde taget en landbrugsuddannelse og afsluttet den med et landbrugsskoleophold. I 1922 havde Otto og hans bror overtaget forpagtningen af deres fødehjem, Birkelundgården, og desuden jorden fra Svanninge præstegård.

Samme år som Otto købte "Birkely" blev han gift med Marie Jensen, hun var 21 år og husmandsdatter fra Svanninge. Hun havde gennemført en regnskabsuddannelse på handelsskolen i Faaborg med et flot ug i gennemsnit, og hun var begyndt at føre regnskab for forskellige virksomheder.

Det var det værste tænkelige tidspunkt at etablere sig på, krisen kradsede, og det hed sig, at landmændene måtte binde en tikroneseddel i halen på grisene, for at slippe af med dem. Otto og Marie klarede sig

*Efter befrielsen i 1945 var sognerådet samlet på Rindebækgård hos formanden, Rasmus Rindebæk. Damerne havde fået lov at komme med i dagens anledning. **Marie Birkelund, der var kommunekasserer, står sammen med sin mand Otto som nr. 2 og 3 længst til venstre ved muren.***

Sognerådet bestod af ni mænd, det var gårdejer Christian Nielsen fra Thorslund i Sh. Lyndelse der står allerbagerst sammen med husmand Georg Christensen, V. Hæsinge. Derefter gårdejerne Karl Clausen og Niels Larsen fra Gl. Stenderup og husmand Valdemar Johansen fra Rishøjvej. Siddende fra venstre: gårdejer Jørgen Marthedal fra Sh. Lyndelse, sognerådsformand Rasmus Rindebæk, gårdejer Johannes Hansen, V. Hæsinge og graver Richard Johansen V. Hæsinge.

igennem, fordi Marie fik flere store og mindre virksomhedsregnskaber at tage sig af, blandt andre Brugsens. Otto købte et stykke jord af kroen, det lå ideelt i forlængelse af hans egen jordlod, så nu var der 12,1 ha til gården. Ottos store interesse var især hønseavl, men han havde naturligvis som alle andre landmænd en alsidig husdyrproduktion. Otto hjalp også Marie med det voksende regnskabsarbejde, så der var nok at tage sig til, men der blev dog tid til af få sønnen Erik, der tog en uddannelse som skolelærer.

I 1936 stod der pludselig et par fra Ærø på gårdspladsen. De ville absolut købe "Birkely" og bød en god pris. Marie og Otto havde ikke tænkt sig at sælge, så de rådførte sig med Ottos far, der syntes, at de skulle tage imod tilbuddet, da det ikke var til at vide, hvornår konjunkturerne, om nogen sinde, igen ville vende.

Nu stod Marie og Otto uden tag over hovedet, så de måtte leje sig ind på kroen, indtil de fik bygget et hus på Jordløsevej 7. Samtidig købte Otto savværket på Jordløsevej 1, men efter et par år forpagtede han det ud til savskærer Jørgen Larsen, der overtog det i 1945.

I 1942 blev Marie Birkelund kommunekasserer og Otto blev hendes medhjælper. Da Broby Kommune så dagens lys i 1966 blev Marie den første socialinspektør.

Tilbage til "Birkely". Oluf og Maren Olsen hed de nye ejere af Birkely. De kom hertil 1. maj 1936 fra Dilagregård i Bregninge Sogn. Det står der i hvert fald på flyttemeddelelsen, men det kan tænkes, at der skulle have stået Dalagergård. De havde et par voksne sønner med. Oluf var født på Ærøskøbing Mark i 1892 og Maren var født i 1888. Hun var gårdmandsdatter fra Skovby Mark i Bregninge sogn.

Det blev kun til et års tid for Maren og Oluf på "Birkely". Hvor de derefter flyttede hen, vides ikke.

Den 1. september 1937 flyttede en ny familie ind på "Birkely". Ejeren var Hans Alfred Aksel Rasmussen. I daglig tale kaldet Alfred. Han var 44 år og hans kone Hansine Rasmine var 37 år. Alfred var gårdmandssøn født i Ravnebjerg, og Hansine var husmandsdatter fra Aarslev. De var blevet gift i 1922 og havde fra dette år haft en gård i Gestelevlunde. Nu var det så "Birkely" i Vester Hæsinge det gjaldt. De havde to børn, Børge og Henry født i henholdsvis 1922 og 1923. Børge købte siden statshusmandsbruget på Birkevej 4, som han havde nogle år.

Luftfoto af "Birkely" i 1956. Der er orden i tingene og haven fremtræder velplejet og hyggelig. Laden til venstre byggede Alfred i 1950. Længst til venstre ses friskolen.

Gårdejer Alfred Rasmussen og Hansine omkring 1960

Det blev til mange år på Birkely for Hansine og Alfred. De levede af ejendommen og drev den traditionelt med køer og grise.

Hansine boede sine sidste år på Åløkkeparken, men Alfred blev på "Birkely". Han døde i 1985 92 år gammel. Sønerne henvendte sig til Knud Hansen på Ejlsø, Jordløsevej 21, om ikke han kunne tænke sig at købe "Birkely". En handel kom i stand, og Knud lagde jorden ind til sin gård, og sønnen Jens Jørgen købte bygningerne. Her boede han og Tina frem til 1996. Så købte Tove og Knud "Birkely" tilbage, og Jens Jørgen og Tina overtog Ejlsø.

I 2015 gentog historien sig. Nu stod der en ung mand, der så "Birkely" som sin drømmeejendom. Det var ikke fordi Tove på dette tidspunkt havde aktuelle planer om at sælge, men nu var muligheden der, og så slog hun til, ligesom Marie og Otto Birkelund havde gjort i 1936. Christian Milling overtog ejendommen og Tove flyttede ind i en pensionistbolig på Engbækvej.

2016. Den statelige ejendom står som Lars Ejlsø byggede den. Udlængerne er nøjagtig ens, som Knud Hedemann havde betinget sig. Dog har de pyntelige runde vinduer i gavlene forskellige mønstre. Det har sikkert ærgret Knud Hedemann, men det har åbenbart ikke været muligt at fremtrylle et vindue, der lignede det første. Det er den nye ejer der har opført muren ud mod vejen.